

Budoucnost individuálně připravovaných léčiv

Pokud se mám zamyslet nad postavením individuální přípravy léčiv v současném lékárenství, jedná se o činnost ve většině lékáren spíše doplňkovou. Historicky se za posledních zhruba 100 let odehrál velký posun od doby, kdy magistraliter příprava tvořila většinu práce lékárníka, po dobu, kdy je v některých lékárnách záležitostí víceméně okrajovou. I v současné době, kdy farmaceutický průmysl produkuje téměř všechny léky, jsou oblasti, kde je individuální příprava nezastupitelná. Jsou to buď specifické skupiny nemocných pacientů nebo onemocnění, kde většinu přípravků pojišťovna nehradí nebo hradí v omezené míře (např. při terapii bércových vředů). Dále to mohou být různá vzácná onemocnění, pro které se vývoj léků nevyplatí. Individuální příprava může také nahradit chybějící léčivý přípravek z důvodu výpadku ve výrobě nebo dodávce do republiky. Někdy také nostalgicky připravujeme náhrady za oblíbené přípravky, kterým byla ukončena výroba.

Přesto v poslední době stále častěji pozoruji trend v centralizaci přípravy do větších, specializovaných nebo nemocničních lékáren. Není bez zajímavosti se podívat do okolních evropských i vzdálenějších zemí, jak zde probíhá individuální příprava léčiv, protože obdobné trendy je možno očekávat i u nás. V České republice je podobná situace jako například v Německu a Belgii, kde má každá lékárna laboratoř pro přípravu léčiv. Naopak v Dánsku nebo Norsku běžné lékárny individuální léčiva nepřipravují. Příprava probíhá pouze v nemocničních lékárnách nebo ve velkých lékárnách specializovaných na magistraliter přípravu. Příprava se uskutečňuje zásilkovým způsobem, kdy lékárna přijatý recept zašle k přípravě a specializovaná lékárna připraví a pošle zpět hotové IPLP. Ve Švédsku sice teoreticky lékárny připravují IPLP, prakticky si ale drahé vybavené laboratoře nepožijí a léky se připravují pouze v několika velkých, většinou státních lékárnách. Ve Velké Británii lékárny individuální léky téměř nepřipravují, léky připravují specializovaní výrobci, kteří musí splňovat podmínky správné výrobní praxe. V Austrálii se přípravě věnuje pouze 10 % lékáren s označením „compounding pharmacy“, nesmějí ale připravovat na objednávku pro jiné lékárny. Ve Spojených státech amerických se přípravě léků vedle běžného provozu věnují jen některé lékárny, některé se naopak specializují jen na přípravu léků.

Situace pro magistraliter přípravu je tedy u nás oproti některým státům příznivá. Jednak v posledních letech došlo k rozšíření portfolia o moderní suroviny, které jsou nabízeny i ve velmi malých baleních, dále došlo po dlouhých letech k novelizaci a navýšení taxy laborum. Také v poslední době díky entuziazmu některých kolegů vyšly monografie zabývající se magistraliter přípravou v určitých oborech medicíny, které obsahují moderní receptury z aktuálně dostupných surovin a vyplnily tak mezeru, která vznikla od posledního vydání Praescriptiones magistrales v roce 1994. Brzo je možné očekávat i inovativní magistraliter základy jak pro pediatrii (suspence, lizátka), tak pro dermatologické použití.

Příprava léků je tvůrčí činnost, je to umění lékárníků, které je specifické pouze pro jejich profesi. Nenechme si magistraliter přípravu dobrovolně odejít z našich lékáren. Byla by to velká škoda nenabídnout našim pacientům tento individualizovaný přístup k léčbě. V neposlední řadě je to výborné odreagování od někdy psychicky vyčerpávajícího výdeje léků. Je to činnost, kde vidíte hmatatelný výsledek své práce.

Lukáš Láznicka

Mgr. Lukáš Láznicka

Ústavní lékárna FNKV
Šrobárova 50, 100 34 Praha 10
lukas.laznicka@fnkv.cz